

Соціологія та психологія криз і конфліктів

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна(денна)/заочна/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, ДКР</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор : викладач кафедри соціології Василюк Ольга Іванівна Практичні / Семінарські: Василюк Ольга Іванівна +38063 872261938 , +38 098 42 946 73 ovasylec@gmail.com , vasylets.olha@lil.kpi.ua
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/11NDQ4MDQyNTA4

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни є суперечливий стан особистості, спільнот та суспільств під час структурних та ціннісних перебудов, кризи попередніх сценаріїв життєдіяльності як у глобальному просторі, так і у національних вимірах.

Метою навчальної дисципліни є збагачення, розширення та доповнення у процесах формування у студентів тих компетентностей, що набуваються при вивченні нормативних освітніх компонентів.

Відповідно до вимог ОПП метою дисципліни є формування у студентів:

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК-01)
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-04)
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК-06)
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК-07)
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-08)
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК-09)
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-10)

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11)
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-12)
- здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості (ЗК-13)
- здатність здійснювати аналіз соціальних причин та наслідків конфлікту (ФК-09)
- здатність організовувати та підтримувати безпечний та комфортний простір для конструктивних переговорів. (ФК-10)

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (PH 04)
- ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач (PH 06)
- вміти використовувати інформаційно- комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації (PH 07)
- обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури (PH 08)
- знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога (PH 12)
- визначати найбільш ефективні стилі управління в різних типах організацій, оцінювати мотиваційний фон персоналу організації, рівень конфліктності в колективі, використовувати технології PR в управлінні організацією (PH 14)
- відслідковувати актуальну ситуацію в процедурі медіації, прогнозувати її розвиток, скеровувати перемовини відповідно до етапів медіації (PH 15)

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Засадничою для оволодіння матеріалами курсу є інформація, що її змогли опрацювати студенти під час вивчення інших дисциплін освітньої програми. Такі нормативні компоненти як «Історія соціології», «Загальна соціологія», «Соціологія модерну і модернізації», «Соціологія безпеки та розвитку особистості», «Соціологія цінностей», «Соціологія конфлікту поколінь в умовах прискорення технологічних змін, тощо, складають необхідне підґрунтя у дослідженні кризових станів та конфліктів у житті особистості з використанням міждисциплінарного підходу.

Для вивчення дисципліни студенту необхідно мати навички роботи з електронними інформаційними базами.

2. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі:		
		Лекції	Прак тичні	СРС
<i>Соціологія та психологія криз і конфліктів: вибори та контексти.</i>				
<i>Тема 1.1. Криза у житті особистості: соціальна природа творчості, демографічних (вік, стать) ознак.</i>	14	2	4	8
<i>Тема 1.2. Простір свободи: хаос, нігілізм, анархія - що робити особі?</i>	13	2	4	7
<i>Тема 1.3. Примус доктринальний або економічний: як дисциплінувати особу та спільноти і суспільство?</i>	13	2	4	7
<i>Тема 1.4. Час та простір як соціальні чинники фрустрації</i>	13	2	4	7
<i>Тема 1.5. Апологія ірраціонального - підґрунтя для постання і фіксації кризового типу свідомості (поведінки)</i>	12	2	4	6
<i>Тема 1.6. Криза освітянських практик та інституцій - руйнація соціалізаційних механізмів.</i>	12	2	4	6
<i>Контрольні заходи</i>	<i>ДКР 1 година</i>			
<i>Тема 1.7 Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.</i>	12	2	4	6
<i>Тема 1.8. Фінансова цивілізація та номади сучасності - дистрес як проблема адаптації- конфліктологічний підхід.</i>	12	2	4	6
<i>Тема 1.9. Між Сциллою виживання та Харибдою відповідальності. Кризи республік : історія і сучасність</i>	12	2	4	6
<i>Залік</i>	2			
<i>Всього годин:</i>	<i>120</i>	<i>18</i>	<i>36</i>	<i>60</i>

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	Всього		
		Лекції	Прак тичні	СРС
<i>Тема 1.1. Криза у житті особистості: соціальна природа творчості, демографічних (вік, стать) ознак.</i>	21	1	0,5	15
<i>Тема 1.2. Простір свободи: хаос, нігілізм, анархія - що робити особі?</i>	10,5	-	0,5	10
<i>Тема 1.3. Примус доктринальний або економічний: як дисциплінувати особу та спільноти і суспільство?</i>	16	1	-	15
<i>Тема 1.4. Час та простір як соціальні чинники фрустрації</i>	22	-	-	12
<i>Тема 1.5. Апологія ірраціонального - підґрунтя для постання і фіксації кризового типу свідомості (поведінки)</i>	16	-	1	15

Тема 6. Криза освітнянських практик та інституцій - руйнація соціалізаційних механізмів.	11	0,5	0,5	10
Тема 7. Принципи меритократії та питання соціальної мобільності Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.	11	0,5	0,5	10
Тема 8. Фінансова цивілізація та номади сучасності - дистрес як проблема адаптації- конфліктологічний підхід	16	0,5	0,5	15
Тема 9. Між Сциллою виживання та Харибдою відповідальності. Кризи республік : історія і сучасність	11	0,5	0,5	10
Всього годин	120	4	4	112

3. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. М. М. Слюсаревський, Л. А. Найдьонова, Т. М. Титаренко, В. О. Татенко, П. П. Горностаї, О. М. Кочубейник, Б. П. Лазоренко. Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін.- Київ : Талком, 2020. - 318 с.
2. Patricia A. Adler and Peter Adler. Department of Sociology, Washington University, St. Louis, Missouri; Andrea Fontana Department of Sociology, University of Nevada, Everyday Life Sociology Ann. Rev. Sociol. 1987
3. Kindersley Dorling The Sociology Book 2015, 352 p.
4. Farrah Storr The Discomfort Zone, Piatkus 2018, 240 p.
5. Балакірева О. М., Левін Р. Я., Ноур А. М. Цінності освіти і праці як передумови сталого розвитку українського суспільства. Український соціум. 2012. №3. С. 7-30.
6. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації. Український соціологічний журнал. 2016. №1-2. С.26-30.

Допоміжна література:

1. Aisling and Trish Leonard-Curti The Power of Small: Making Tiny But Powerful Changes When Everything Feels Too Much/ Hachette Books Ireland 2020, 336 p.
2. Аристотель. Никомахова етика / Соч. в 4-х т. Т.4. - М.: Мысль, 1983 с.62.
3. Грінфілд Н. Розпакування соціології насильства та війни Вальтера Беньяміна/ Вісник НТУУ КПІ «Політологія. Соціологія. Право» № 2(58) (2023)
4. Habermas, J. (1987). The Theory of Communicative Action: Volume 2: Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason. Beacon Press.
5. Hofstede G. Cultures and organizations: Software of the mind. McGraw-Hill Education; 3rd edition, 2010, 576 p.
6. Хижняк Л. М. Університет у міській культурній спадщині: до, під час війни та в післявоєнний період/ Вісник НТУУ КПІ «Політологія. Соціологія. Право» № 2(58) (2023)
7. Collins, R. (2004). Interaction ritual chains. Princeton University Press.
8. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція дослідницьких програм. - К.: "Сталь", 2005. 500 с.
9. Marquardt M. J., Horvath L. Global teams: How top multinationals span boundaries and cultures with high-speed teamwork. Nicholas Brealey; Illustrated edition, 2012, 268 p.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
4. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття Осінній семестр

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, завдання на СРС з посиланням на літературу)
1	Тема: Криза у житті особистості: соціальна природа творчості, демографічних (вік, стать) ознак. Основні питання: Визначення поняття криза. Його потрактування у різні історичні часи та у різних суспільствах. Корпоративні та станові уявлення щодо самого явища та прийнятних суспільством (спільнотою) способів та алгоритмів виходу з неї СРС: Співвіднесення потреб, інтересів, цінностей особи при критичній трансформації зовнішнього оточення. Окреслення феномену екології внутрішнього світу. Віртуальна єдність. Явище інформаційної бульбашки. Уявні референтні групи
2	Тема: Простір свободи: хаос, нігілізм, анархія - що робити особі? Основні питання: Волонтаризм - вихід з кризи чи ініціювання нової конфліктності? Визначення лібертаріанства. Узгодження реальностей та система референцій. Сакральне й побутове - можливості перемовин. Повсякчасне відновлення опозицій реального й номінального. Криза і поняття «форс - мажор» СРС: Чесноти релігійні та класика лібералізму. Контрактне право і прецедентність. Кристалізація конфліктних ситуацій
3	Тема: Примус доктринальний або економічний: як дисциплінувати особу та спільноти і суспільство? Основні питання: З'ясувати сутність цілепокладання. Комунікбельність, агресія, схильність до маніпуляцій - побутова онтологія. Базовий намір - реалізованість неусвідомлюваного. Чого не хочу - на те і наражаюсь. Не втікати, а будувати. Переживання травми та створення ідеалу як компенсації. Фрустрація від соціального оточення. Можливість прикладних методик дослідження взаємовпливи між якісними та кількісними дослідницькими програмами поведінкових опцій. СРС: Сценарна поведінка та можливості виходу з неї. Е.Берн
4	Тема: Час та простір як соціальні чинники фрустрації Основні питання: Буддизм, християнство, іслам, конфуціанство - інтерпретації часового континууму та культурно - історичного простору. Чесноти як вміння вибудовувати баланс. Критерій для дії - не соціальні стереотипи, а принципи совісті як трансцендентного феномену. СРС: Божественність як вимір індивідуального. Дискримінаційна сегрегація у гностичних теоріях: лібералізм, марксизм, позитивізм, націоналізм.
5	Тема: Апологія ірраціонального - підґрунтя для постання і фіксації кризового типу свідомості (поведінки) Основні питання: Проблема власності та раціональність республіканського правління. Поняття індивідуального життя як власності. Суспільне благо та суспільна власність. Феномен державності як впровадження функціоналів упорядкування. Історичні контексти: статика і динаміка. Гра як спосіб десакралізації.

	<i>Криза як необхідність критичного осмислення принципів організації системи суспільних практик (економіка, культура, соціально-правничий вимір) СРС: Метафізичний бунт або правда великого інквізитора. Нігілістична демонологія. Національні виміри нігілізму.</i>
6	<i>Тема: Криза освітянських практик та інституцій - руйнація соціалізаційних механізмів Основні питання: Критерії розуму та освіти: між навичками, уміннями та компетенціями. Корпоративізм сучасних суспільств. Технології психологічної корекції - айкідо. Відповідальність за індоктринацію. Категоріальна «сітка» як підґрунтя відбудови власної мапи поведінкових опцій. Вільна дискусія - умова існування університетів. Елітаризм проти егалітаризму - або умова постання останнього. СРС: Інтуїція та логіка в мистецтві, наукових дослідженнях, культурі. Соціологія - наука чи (і) мистецтво? Наскільки демократичними можуть бути освітянські інституції? «Я хочу» і «Я повинен» Диктатура меншин. Толерантність проти дисципліни.</i>
7	<i>Тема: Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя. Основні питання: Читання і письмо у поза інституціональній практиці. Ніцше, Соссюр, комунікативна ситуація Ю.Хабермаса. Емоції та екзистенція (Альфред Ленгле) Різні соціалізаційні механізми і налаштованість на індивідуалізацію. Юваль Харрарі та Джаред Даймонд «Посіви Пандори» або - непередбачена ціна цивілізації (Спенсер Велз) СРС: Культурні цінності Європи - психотерапевтичний та конфліктологічний виміри. Історія та сучасність. Шлях Гайдегера до "Буття і часу" (1919-1927) - Від "світогляду" і свідомості" через "фактичне життя" і "християнську фактичність" - до Dasein ("тут-буття").</i>
8	<i>Тема: Фінансова цивілізація та номади сучасності - дистрес як проблема адаптації-конфліктологічний підхід Основні питання: Магія та еволюція грошей. Монетарні стимули творчості. Еліти фінансові та виробничі. Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Лідерство як вплив і як управлінський статус. Співвідношення лідерства і керівництва. «Царство свободи» : неможливість бажаного. СРС: 5000 років боргу - Д.Гребер - екзистенційні виміри соціальних практик. Дух і світогляд - конфліктність доби постмодерну.</i>
9	<i>Тема: Між Сциллою виживання та Харибдою відповідальності. Кризи республік : історія і сучасність Основні питання: Сила та безсилля біполярності. Ідіоти, ідіотікус і прагнення влади. Від давньої Греції й Риму до кризи демократій сучасності. Конфліктність багатополарності. Можливості компліментарного функціонування антагоністичних цінностей у практичній життєдіяльності. Чи можливий постмодерний гуманізм ? Модернізація, демодернізація та ре модернізація. Конфліктність кожного періоду. Від цапа-відбувайла до трагічного задоволення - криза мультиплікаційної свідомості. СРС: Історична значущість ліберальних настанов та їх сучасні метаморфози - вплив на свідомість людини. Особливості трансформацій культури індивідуалізму і потреба у безпеці та домінуванні. Сучасні формати сакралізації та секуляризації Психологічні особливості особи доби експонентного розвитку інформаційних технологій. Толерантність як проблема.</i>

Семінарські заняття

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Семінарське заняття № 1, 2

Тема 1: Криза у житті особистості: соціальна природа творчості, демографічних (вік, стать) ознак.

Основні питання: : соціалізація та індивідуалізація. Ілюзії як форма існування соціального. Поняття мети та результату. Цілепокладання - вибір небагатьох чи обов'язок людини у демократичному суспільстві. Чи є демократичний устрій принципово конфліктним? Визначення поняття криза. Його потрактування у різні історичні часи та у різних суспільствах. Корпоративні та станові уявлення щодо самого явища та прийнятних суспільством (спільнотою) способів та алгоритмів виходу з неї. Співвіднесення потреб, інтересів, цінностей особи при критичній трансформації зовнішнього оточення.

Окреслення феномену екології внутрішнього світу. Віртуальна єдність. Явище інформаційної бульбашки. Уявні референтні групи

Мета: Формування здатності розглядати історичні контексти кризових явищ і особливості їх потрактування в залежності від соціальної приналежності особи.

Семінарське заняття № 3, 4.

Тема 2: Простір свободи: хаос, нігілізм, анархія - що робити особі?

Основні питання: Волюнтаризм - вихід з кризи чи ініціювання нової конфліктності? Визначення лібертаріанства. Узгодження реальностей та система референцій. Сакральне й побутове - можливості перемовин. Повсякчасне відновлення опозицій реального й номінального. Криза і поняття «форс - мажор» Чесноти релігійні та класика лібералізму. Контрактне право і прецедентність. Кристалізація конфліктних ситуацій Мета: Усвідомлення принципової та історичної конфліктності між бажаним (мета) та результатом - практика. Спроможність рефлексії щодо індивідуальних та суспільних вимірів балансування між «порядком» та «волею»

Семінарське заняття № 5, 6.

Тема 3. Примус доктринальний або економічний: як дисциплінувати особу та спільноти і суспільство?

Основні питання: . Комунікбельність, агресія, схильність до маніпуляцій - побутова онтологія. Базовий намір - реалізованість неусвідомлюваного. Чого не хочу - на те і наражаюсь. Не втікати, а будувати. Переживання травми та створення ідеалу як компенсації. Фрустрація від соціального оточення. Можливість прикладних методик дослідження Взаємовпливи між якісними та кількісними дослідницькими програмами поведінкових опцій. Сценарна поведінка та можливості виходу з неї. Е.Берн Мета: З'ясувати сутність цілепокладання, можливості як соціально прийняттого успіху у сценарній поведінці і (форматування соціумом), так і виходу у культурно-історичний простір поза сценарними приписами.

Семінарське заняття № 7, 8.

Тема 4. Час та простір як соціальні чинники фрустрації

Основні питання: Буддизм, християнство, іслам, конфуціанство - інтерпретації часового континууму та культурно - історичного простору. Чесноти як вміння вибудувувати баланс. Критерій для дії - не соціальні стереотипи, а принципи совісті як трансцендентного феномену. Божественність як вимір індивідуального. Дискримінаційна сегрегація у гностичних теоріях: лібералізм, марксизм, позитивізм, націоналізм. Мета: постановя

дослідницької програми щодо вивчення суперечливої взаємодії між побутовим та сакральним. Розуміння феномену трансценденції у історії та сучасності.

Семінарське заняття № 9, 10.

Тема 5. Апологія ірраціонального - підґрунтя для постання і фіксації кризового типу свідомості (поведінки) Основні питання: Проблема власності та раціональність республіканського правління. Поняття індивідуального життя як власності. Суспільне благо та суспільна власність. Феномен державності як впровадження функціоналів упорядкування. Історичні контексти: статика і динаміка. Гра як спосіб десакралізації. Криза як необхідність критичного осмислення принципів організації системи суспільних практик (економіка, культура, соціально-правничий вимір). Метафізичний бунт або правда великого інквізитора. Нігілістична демонологія. Національні виміри нігілізму. Мета: зрозуміти та опрацювати різницю, суперечливу компліментарність між емоційною та раціональною складовою інтелекту людини. Осягнення мотивації через настанови та пресупозиції.

Семінарське заняття № 11, 12

Тема 6. Криза освітянських практик та інституцій - руйнація соціалізаційних механізмів Основні питання: Критерії розуму та освіти: між навичками, уміннями та компетенціями. Корпоративізм сучасних суспільств. Технології психологічної корекції - айкідо. Відповідальність за індоктринацію. Вільна дискусія - умова існування університетів. Елітаризм проти егалітаризму - або умова постання останнього. Інтуїція та логіка в мистецтві, наукових дослідженнях, культурі. Соціологія - наука чи (і) мистецтво? Наскільки демократичними можуть бути освітянські інституції? «Я хочу» і «Я повинен» Диктатура меншин. Толерантність проти дисципліни. Мета: уміння креслити кордони (last line of defense) і категоріальну «сітку» як підґрунтя відбудови власної мапи поведінкових опцій.

Семінарське заняття № 13, 14.

Тема 7. Технології «побудови себе» за М.Фуко. Цінність неформальної освіти та освіти впродовж життя.

Основні питання: Читання і письмо у поза інституціональній практиці. Ніцше, Соссюр, комунікативна ситуація Ю.Хабермаса. Емоції та екзистенція (Альфред Ленгле) Різні соціалізаційні механізми і налаштованість на індивідуалізацію. Юваль Харрарі та Джаред Даймонд «Посіви Пандори» або - непередбачена ціна цивілізації (Спенсер Велз). Культурні цінності Європи - психотерапевтичний та конфліктологічний виміри. Історія та сучасність. Шлях Гайдегера до "Буття і часу" (1919-1927) Від "світогляду" і свідомості" через "фактичне життя" і "християнську фактичність" - до Dasein ("тут-буття») Мета: набутти вмінь самоорганізації та самоосвіти. Навчання впродовж життя -технології адаптації та протидії ейджизму. Мобільність трудова, академічна, культурно-політична.

Семінарське заняття № 15, 16.

Тема 8. Фінансова цивілізація та номади сучасності - дистрес як проблема адаптації-конфліктологічний підхід Основні питання: Магія та еволюція грошей.

Монетарні стимули творчості. Еліти фінансові та виробничі. Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Лідерство як вплив і як управлінський статус. Співвідношення лідерства і керівництва. «Царство свободи» : неможливість бажаного.5000 років боргу - Д.Гребер - екзистенційні виміри соціальних практик. Дух і світогляд - конфліктність доби постмодерну. Мета: Навчитися працювати на практиці з етичними дискурсами в умовах мультикультуралізму, популізму та маніпуляцій із наративами.

Семінарське заняття № 17, 18.

Тема 9. Між Сциллою виживання та Харибдою відповідальності. Кризи республік : історія і сучасність Основні питання: Сила та безсилля біполярності. Ідіоти, ідіотікус і прагнення влади. Від давньої Греції й Риму до кризи демократій сучасності. Конфліктність багатополарності. Можливості компліментарного функціонування антагоністичних цінностей у практичній життєдіяльності. Чи можливий постмодерний гуманізм ? Модернізація, демодернізація та ре модернізація. Конфліктність кожного періоду. Від цапа-відбувайла до трагічного задоволення - криза мультиплікаційної свідомості. Історична значущість ліберальних настанов та їх сучасні метаморфози - вплив на свідомість людини. Мета: Визначити за допомогою історичного та макросоціологічного підходу особливості трансформацій культури індивідуалізму і її вплив на потреби у безпеці та домінуванні. Окреслити сучасні формати сакралізації та секуляризації Психологічні особливості особи доби експонентного розвитку інформаційних технологій. Розкрити проблему практик толерування.

У результаті студенти отримують розуміння підходів до визначення історичної цінності ліберальних настанов та їх сучасних перетворень, зможуть окреслити загрози демодернізації та особливості трансформацій культури індивідуалізму. Цінності інформаційного суспільства.

5. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента полягає у опрацюванні лекційного матеріалу та підготовці до семінарських занять.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Присутність на усіх лекціях є обов'язковою. При неможливості відвідувати деякі з них, вітається звернення студента за консультацією до викладача, уточнення змісту пропущеного матеріалу і можливостей його самостійного опрацювання.

Лекції проходять у інтерактивній формі. Заохочуються запитання, уточнення.

На семінарських заняттях додається формат занять практичних - розбираються конкретні кейси, моделюються ситуації, прописується алгоритм вирішення проблеми.

В умовах дистанційної та змішаної форм навчання більш вагомою є не просто надсилання есе чи презентації до гуглкласруму, але і захист, відправленого завдання, безпосередньо на семінарі. Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання). Студенти, які пропустили

практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Маємо різні платформи та месенджери, а викладач налаштований на співпрацю та комунікацію. Варто презентувати свої знання і навички з пропущених тем занять заздалегідь, не чекаючи на сесію.

Для того, аби виконувались вимоги щодо об'єктивності у оцінюванні знань, положення щодо академічної доброчесності, бажано залучати одногрупників до обговорення матеріалів, що представлені із запізненням. Викладач готовий до колегіального обговорення, у відповідності із положеннями щодо студентоцентрованого навчання, із використанням сучасних інформаційних технологій комунікації (Зум). Це дозволить продемонструвати відкритість, прозорість та відсутність упередженості при оцінюванні роботи студентства.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку або з підручника припустимо лише за наявності власних коментарів і представлення здатності до компаративістики. Асоціації та посилання повинні бути дотичними до змісту дисципліни, яка вивчається, бути ідеологічно не упередженими та підкріпленими раціональною аргументацією.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію необхідно, показуючи доцільність вибудованих причинно-наслідкових положень.

Компетентність полягає в умінні самостійно розв'язувати практичні завдання у сфері соціальних взаємодій, обираючи певні дискурси та аргументуючи значущість (актуальність, релевантність щодо певної системи координат) такого вибору (дискурсів). Для цього варто використовувати набуті впродовж навчального процесу знання, уміння та навички. Здобутки емпіричного досвіду (власного безпосереднього (спостереження), та опосередкованого (ЗМІ, соціальні мережі, комунікативне розмаїття)) – необхідно вивичувати до пояснювальної цінності теоретичних положень, через порівняння, систематизацію і узагальнення. Виходити до можливостей концептуалізації і моделювання поведінкових опцій, відповідно. Практикувати застосування як загально-наукової методології (індукція, дедукція, тощо), філософських та міждисциплінарних підходів, так і соціологічного бачення щодо можливостей вирішення контроверсійних, суперечливих, конфліктних питань соціальних взаємодій у конкретно-історичних обставинах поступу людства на загал, і українських реалій, в особливості.

Головним чинником при виявленні компетенції студента стає його вміння аргументувати власну позицію, використовуючи як набуті впродовж вивчення даного курсу знання, так і попередні уміння мислити критично і системно, використовуючи пояснювальний потенціал асоціацій, метафор, порівнянь. Важливою є налаштованість особи, до опрацювання експертних навичок, моделювання конфліктних ситуацій, здатності, спираючись на причинно-наслідковий профайлінг, виокремлювати суб'єктні та суб'єктивні чинники у перебігу подій, а також об'єктивні умови у розгортанні таких процесів.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Опанування дистанційних курсів

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

На першій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 30 і більше балів.

На другій проміжній атестації студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг на час атестації складає 60 і більше балів. У випадку, якщо цей показник не відповідає вимогам, виставляється «не атестований». Відпрацювання «не атестації» здійснюється на консультаціях з викладачем шляхом усної відповіді на питання не засвоєного студентом матеріалу.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. (інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- виконання модульної контрольної роботи;
- робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Домашня контрольна робота оцінюється із у відповідності із кількістю та якістю висвітлених питань. Контрольне завдання цієї роботи складається з 2-х питань з переліку, що наданий у Додатку А, 30-ти варіантів, відповідно. Закінчивши відповідати на свій, студент може перейти до іншого. Кожне із запитань оцінюється:

- «відмінно» - повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) - 7 балів;
- «добре» - достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями - 5 балів;
- «задовільно» - неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки - 3 бала;
- «незадовільно» - відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» - 0 балів.

2.2 Робота на семінарських заняттях оцінюється із 6 балів за такими критеріями:

- «відмінно» - творчий підхід до розкриття проблеми - 6 балів;
- «добре» - глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція - 4-5 балів;
- «задовільно» - обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками - 3 балів;
- «незадовільно» - завдання не виконане, - 0 балів.

2.3 Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав не менш ніж 60 балів, може взяти участь у складанні заліку. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

6. Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Для того, щоб поглибити знання студентів з дисципліни, а також показати їх практичну значущість, усі форми академічної діяльності необхідно формувати як співпрацю, так, для отримання студентами релевантної та адекватної інформації впродовж досвіду самостійної роботи з науковою літературою, іншими джерелами інформації, пропонується обговорення вражень, концептуалізація висновків шляхом комунікації у месенджерах, групових чатах, електронному листуванні з викладачем. Варто також використовувати комунікативні можливості середовища O-Bwie. Це стосується як безпосередньо матеріалів з проблем соціології особистості, так і питань філософсько-антропологічного, соціологічного, психолого-педагогічного, ґтибу, тощо. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень, творчий підхід до опрацювання семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни. Крім того студенти мають розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації аргументовано відповідати на поставлені питання, а також бути готовими до практичного застосування отриманих відповідей як інструментарію у дослідженні соціальної реальності.

Працюючи на лекції, студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам - обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Варто вести глосарій (словник) нових понять і показувати вміння їх доречного використання.

Бажано використовувати інформацію з різних джерел, критично розглядати надані мережевими спільнотами матеріали, вказувати доцільність їх використання при вивченні даної дисципліни. На семінарах будуть практикуватися різні форми навчальної активності: бліц - опитування, дискусії з приводу презентацій. Останні, при цьому, можуть бути результатом командної (2-3 особи) роботи. Творчі есе потребують захисту, при іншому підході - оцінка може бути знижена.

Головною є наявність позитивної динаміки у набутті студентом знань по відношенню до його (її) попереднього рівня компетентності. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації, намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Дискутабельність відповідей - характерна риса соціально-гуманітарного дискурсу. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися - одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно - висловлювати власні думки. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому необхідно враховувати креативність відкритих підходів гуманітаристики та простору соціально-поведінкових наук. Вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки є засадничою складовою компетентності.

Суттєвою є налаштованість на раціональну аргументацію позиції, усвідомлення неунікності ідеологічної ангажованості, але прагнення дистанціюватися від неї, критичності, наведення інших точок зору. Чітка відповідь мусить стосуватися назви праць, ПТБ авторів, дат життя, приналежності до певних шкіл, тощо. Коректність вимагається при наведенні таблиць, графіків, даних конкретних соціологічних досліджень, статистичних даних та матеріалів з відкритого простору. Необхідним є доведення академічної авторитетності джерел, асоційованих із міжнародними дослідницькими та інформаційними структурами. Відкритість до нового, критичність і самокритичність, налаштованість на самостійність і відповідальність, поєднання прагматизму з ентузіазмом і натхненням - такі виміри навчального процесу як процесу дослідницького, дозволить якісно опанувати навчальний матеріал запропонованого курсу та максимально успішно пройти семестровий контроль.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео- конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри соціології Василець Ольгою Іванівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 27.06.2023)

Теми ДКР

1. Вибір як конфлікт, необхідність розмислів: « Чи можеш ти це взяти? Чи можеш ти це утримати? У що тобі це стане: а) поточний момент; 2) перспектива »
2. «Віяло можливостей» (Гегель) або - чому Біблія забороняє ходити до ворожок.
3. Взаємозалежність між конфліктами внутрішньо-особистісними та міжособистісними.
4. Ідентичність - криза, конфлікт, радикалізація суспільних рухів та життєвих позицій.
5. Чи є різниця (і, якщо так, то у чому вона полягає) між емоційним та раціональним інтелектом. Здатність до балансу : психофізіологічні та культурно-історичні чинники.
6. Вплив персональних історій на схильність обирати різні типи побудови суб'єктивної реальності та потрагтування об'єктивного світу.
7. Між агентами, структурою та інтерпретаціями - прийняття конфлікту як можливості розвитку.
8. Готовність до ведення перемовин - декларації і конкретика дій. Поглиблення кризи й конфліктів.
9. Алгоритми подолання дистресу та фрустрацій - необхідність та можливості міждисциплінарного підходу
10. Біогенетична та соціогенетична орієнтація дослідження особи.
11. Індивід, особистість, індивідуальність - наскільки соціально-конфліктним є простір постання.
12. Спосіб життєдіяльності людства - глобальні виміри та їх макросоціологічне потрагтування як психотерапія фрустрованої особистості.
13. Децентралізація соціальних систем і збільшення часу на адаптацію - логіка демократії ?
14. Суб'єктність та суб'єктивність. Громадянські компетенції: контексти елітності та егалітаризму.
15. Освіта формальна та неформальна, освіта впродовж життя: конфлікт внутрішньо-особистісний чи (і) свідчення кризи спільноти й суспільства.
16. Привабливість автаркії і проблема укорінення (embodiment), різниця між елітами та пересічними громадянами. Контр-еліти та анти-еліти.
17. Питання приналежності як конфлікт ідентичностей: між національними державами та ТНК, громадянською приналежністю до країни та корпоративною інклюзією.
18. Ціннісний релятивізм - простір розвитку через виклик (кризи) чи шлях до девіацій та депресій ?
19. Обмеження можливостей для творчості та інновацій через позицію у структурі виробничих відносин (концепція домінування Вільяма Морріса за думкою С.Леша).
20. Термінальне обмеження використання емоцій та пошук смислів для будь-якої особи. Вульгаризація високої культури як проблема та конфлікт

Питання на залік

1. Психологічні травми - особливості сприйняття та усвідомлення, в залежності від віку.
2. Психологічні травми: можливості для їх опрацювання у різному соціальному оточенні.
3. Демократія як процедура та цінність - конфліктне середовище для самоздійснення особистості.
4. Час конвенційний та реальний - випробування соціалізації
5. Вживати чи творити? Або - конфлікт між адаптивними реакціями та перетворювальними стратегіями.
6. Гностицизм нашої доби - натхнення та надія для особи, чи принциповість соціальної конфліктності?
7. Піар-технології - засоби створення іміджу і руйнація долі.
8. Скільки суб-особистостей може співіснувати у внутрішньому просторі людини? Як це співвідноситься з поняттям суспільної норми?
9. Воїн, купець та жрець на шаховій дошці історії - як ви це розумієте?
10. Персоналізація конфлікту - конструктивний алгоритм для його залагодження?
11. Мережева культура як спосіб опанування нових видів девіантної поведінки.
12. Ті, хто має можливість: 1) торгувати; 2) займатися фінансовими обладками (гра на біржі, друкування грошей, тощо); 3) оцінювати ресурси та ризики - чим у соціально- психологічному відношенні відрізняються ці люди та структури ?
13. Безпека для усіх - відповідальність усіх (Рузвельт) і подвійні стандарти як поведінкові опції.
14. Симулякри (Ж.Бодрійяр) та симуляція -цивілізаційна криза і її вплив на особистість.
15. «Плато шизофренії» (Делез і Гваттарі) - сценарій розвитку дистресу та форсайт суспільних негараздів.
16. Доба пропаганди - хто і на кого, з якою метою впливає?
17. Інтроекція - медитація, інтеріоризація - соціалізація : кризовий простір конфліктності.
18. Абсолютизація феноменів буденного та сакрального у свідомості (поведінці) окремих індивідуумів, структур, спільнот та соціуму на загал - джерело та чинник конфліктів.
19. Технології побудови ідеологем як спосіб вирішення кризових ситуацій.
20. Дослідження колективної поведінки і характеру участі людини у ній - порогова модель Гранноветера.
21. Агональний лібералізм - соціальні настанови і кризова свідомість особистості.
22. Репрезентативність доби класицизму та колажовість постмодерну - синергія чи (і) конфлікт ?
23. Соціальна система та життєвий світ особистості - як Ю.Хабермас розкриває конфліктність взаємодії цих чинників ?
24. Життєвий успіх людини: від засад протестантизму до тотальності фінансової цивілізації.
25. Девіація, творчість - сучасні експлікації та їх перспективи у пост-пост (мета) модерні.
26. Світ як текст - від Ніцше до гіпертексту сучасних цифрових технологій: інваріантність конфліктного середовища.
27. Механізми ідентифікації та прагнення приналежності - критичне потрактування піраміди потреб .
28. Сучасні номади - свідчення системної цивілізаційної кризи та необхідності перезавантаження інституцій ?